

Pridplata na ciltu god 3 for, na pol god 1 for, 50 nov, na četvert. 75 nov.
Za Serbu 30, 15, 7 1/4 groša. Izlazi svake Nedilje jedanput.

Pisma svakoversta predmetu molimo na uredništvo uputiti.
Neprihvaćena neprimamo.

God. II. U Kalači

U Četvrtak 5. Sijnja 1871.

Broj 1.

Našima Predplatnicima!

Buduć je želja s više stranah izjavljena bila : da poučne stvari — od politični budu razdijeljene : zato će mo ove u buduće pod krila naše Vile staviti. Al premda je u nas svakojaka snaga veoma mala — i nije kadra razkriljenu volju u svaki mah poslužiti, zato preponizno izjavljamo : da će se Vila onda samo pred poštavanim občinstvom ukazat : kada nam okolnosti dozvolile budu — naše je stanje po svim slično mlinaru : čija potočnica onda istom melje: ako se vode s brižuljakah izkupe. Pa baš zato molimo naše prijatelje : da predplatu u podobno vrieme poslati, ili barem u naprid javiti izvole — jel suvišni primerah štampati — to je novece u blato bacati. Kojise neяви onome kada vrieme na svezi obilježeno izteče, nadalje šiljati nemožemo, jel nepoznavajuć volju — na dosadu biti ili se namećati nikom ne želimo. A onoj poštovanoj gospodi — koji su bili na ciltu godinu predplatili opetujemo: kako smo već u 27-om Broju izjavili : da će jim se suvišnji četvrt na 1871. godinu prineti.

Izdavateljstvo,
Bunjevački i Šokački Novinah.

NOVA GODINA.

Više, i boljeg niti znamo niti možemo svojem rodu želiti već da ostanu Bunjevcem i Šokcem, jel smo uvjereni : da će sigurnie do spasa viečnjeg, i blagostanja zemaljskog dospiti, ako svojem poriklu ujedinjeni osta-

nu. Sigurniaje nada : da će grančica pri stablu plod doneti, nego ona : koja se s toga sasiče, jel se može i osušiti, prije nego što bi iz stabla novog u kog je ukalamljena životna soka dobila.

Al Bunjevcem i Šokcem ostati, nije tako lahko — kako to valjada nikoji misle, rastnje ma kako samo onda će plod doneti ako se čvrsto za zemlju uhvatilo — u koju je usadjeno, čudno se vidi — al je ipak istina : da ako zemlju izgubimo, koje smo od naši stari baštini, proće mo ko bilje — iz korena izčupano — koji dan će mo životariti — i kad sok kojeg smo iz zemljišta izvadili t. j. novac pokretna imovina propane, i nas će ta sudbina dostignuti, tako će mo iz okoliša i s lica zemlje izčesnuti, da nitko neće znati kuda smo propali, n. p. u gradu A, početkom ovog stolitja biloje 3000, bunjevacah, i koja stotina nimacah sad ima 1800 bunjevacah, i 5000 nimacah, pa pitajte sve ljude na okolo stare i mlade, učene i proste, nitko vam neće znat izložit kuda i kako su propali. To isto razmirje pokaziva se i po drugih selih.

Istina je koja se neda privaliti : da tko nepokretni imetak iz rukuh izpusti, taj postane lahkim perom, koggaće i najslabii vitrić odpuvat. Za što je to tako o tom neka mudruju oni učeni : koji se od svog roda odielili. Nama je dosta prstom upačiti na dogodjaj — kojim su jednako podvrgnuti — i oni koji su ostali prosti, košto i oni koji se ugladili.

No ni u posedu zemlje nije tako lahko obstati, kako se to valjada ni kojim vitrogonom čini. Po našim

izkustvu na to je potrebno : da vierni ostanemo Bogu u našoj vieri, al to ne samo u crkvi već kod kuće, na sokaku, na njivi, na trgu i vašaru, u mislih osićeđu ričih, i dilah, pisano bo je : blaženi vierni jel će oni zemlju posidovati, drugo da imamo oči uši otverene, a jezik odrišen, sliepi — gluhi i nimi — sažalenja su vriedni, jel su umorani, tudjim vidom, tudjim čuvenjem, i tudjim ričam se posluživati, a to je već prid svakim čovikom poznato : da posli Boga viernieg prijatelja sebi — neimamo od sebe, to je dakle naravno — i zato se nitko neće pokarati, akoće prije svoje potrebe izravnjivati, pa onda onoga — koga kao sliepog, gluhog, ili nimog posluživat mora, a gluh, nim i sliepje onaj : koji nezna štit, pisat, esapit, mislit, i govorit, naravno mudro, — i taki će svagdi u svačemu poslidnji ostati, a to čoviek i u svakdašnjem životu uvižba : da onom tko je i kod zdile poslidnji, najsladji zalogaj nezaostavljaju, koji su pridnji, oni se izdovoljavaju, i poslidnjem ono se dieli, što priko gladi — i lakomosti pridnjima pri tekne, to je tako u životu, u svakoj zvanii. Bunjevac i Šokac poklem ne štije, ne piše ne esapi, ne uči dakle ne misli se, ne mudruje, i sbog toga za njeg drugi štiju, pišu, esape misle i mudruju, govore i diluju, on je indi u društvenom životu isti taki ko u obiteljskom sliepi, gluhi i nimi. Molim one učene bunjevce i šokce : koji ništa neće svojem rodu da pomognu neka pokažu ; da nije istina što ovdje pišem. U varošici A, ima 1800 bunjevaca, 800 magjarah, i 5000 nimaca, pa ima šest učiteljah nimački i 2. učitelja bunjevačko magjarska, a daje po razmirju, tebi triebalo da je barem tri bunjevačko-magjarska kad je šest nimački, to će i svaki prost čovik uviditi. Al nimci vele : sta će mo zabadava plaćat, kada ni ovi neimaju šta učiti, nisuli dakle bunjevci i šokci sliepi, gluhi i nimi, pa su u svačem zadnji, i postaju ruglom umni, i mudrii i lopatom, i ašovom, motikom i kosom u tudjih rukuh. — Ubroju 41 opisivase stanje škulsko u Bačkoj, kakoje to po sboru prid licem skupštine bačke izloženo, i kadje posvidočeno : da kod bunjevaca i šokaca od 100 dice samo 37 mero pohadjaju škulu a 63 odhranjivaju se u ritu, šumi, na sokacih — i pašnjaci, svaje skupština graho — tom se sladko nasmijala, a naše je lice stidno rumenilo podišlo kad smo posli pol miseca taj dogodjaj štili.

Srbski pozdrav braći Bunjevcinu iz Pančova.

Nas su starodnevni vodje tako jedno drugima odtudjili, da vi i ne snivate, s' kakvom pažnjom, s' kakvim saučestjem mi Srbi vaše narodno iz davnašnjeg mrtvila uskrsnuće pratimo.

Vi u cenjenim Novinama vašima, prvima od kako vas je na svitu Božijem, govoriste najprije samo o gluposti i zanemarenju vašega puka, a sad počimate već i o nesrići naroda vašeg govoriti.

Vi već udarate žalostne glase u gusle, koje naši sliepi već odavno tužnom narodu tužno pivaju, i pod Turčinom, i pod Talijanom, i pod Nimcom, i pod magjarom !

Kad se svi probudimo, pa braću svoju protmotrimo, ništa nam više dosaditi neće, samo neka nas bude.

Ne znam, kako vi braćo sa vašim brojem stoite, ¹⁾ ali mi srbi padamo, pa i u imovini padamo, i to s' gluposti padamo.

Nas dva ličnika ovdašnja naumili smo dakle s' početkom dojuće godine zavesti jedan poučni likarski list za narod, i zasad ga samo misečno izdavati.

U njemu će se najodabraniji likari naši na surad steći, da svoj mili narod pouče o svemu, što nam zdravlje i život pomaže, i što namji upropašćava : domovi, rana, piće, odilo i. t. d. Govorićemo u njemu o trudnica, rodiljima i porodiljima, o dojenju, o dci u kolivci školi ; o mladićima, divojkama, muževma, ženama, i starosti. Govorićemo o dobrima i zlima običajima, o strastma. Govorićemo o bolestima dičice i veliki, o likovima za narod gdi se ličnika nema.

O naravnim opasnostima, otrovi (gljivama otrovnima i. t. d.), gromu, udavljenju i. t. d. Govoriće se i o bolestima duše, pijanstvu, ludilu i. t. d.

Vi braćo Bunjevci i Šokci na žalost cirilicu redki čitati znate, a ovaj će naš list cirilicom napisan biti. Vama je Rim latinicu nametnio, a cirilicu pomalo istisnuo. Ta vi nas svi braćo starovircima zovete. Ta i vaši učeni znadu, da sv. Cirilo, kome našu azbukuku zahvalit' imamo, nije samo naš, srbski, nego slavenski, dakle i vaš, apostol bio. Učite čitati azbukuku, kao što i mi srbi vašu (pravu tudju) abecedu poznajemo.

Nije braćo moje staranje o vama sada novo postalo, nego je staro. Ja sam se ovom duha vašeg narodnog uskrsnuću još onda nadao, kad su Karla Latinović i Sučić i Rudić, u godinama 1831. do 1835. u Somboru, do polnoći u sastancima madjari, ali od polnoći, kad jim se srce zagrijalo, pravi Bunjevci, u govoru i silnima lipima našima pismama i u mnogaja leta, bili.

A kad mi jedan Nemešmiletčanin oma posli ugušene revolutie magjarske 1849. reče : da se o vašem izobrazivanju ni sveštenstvo ne stara, i da težko onom, koi bi se ipak usudio, knjigu vašu iz vaše škole izbaciti, pisao sam oma slavnome Banu Jelačiću, da se braće izgubljene, Bunjevaca, siti, da vam kalendarsku literaturu zasad stvori, i tim k' spasenju vašem od tudjinstva ruku pruži. Al dugo vam je triebalo čekat na vaše bunjevke sina, da Vam umne oči otvori, da vam rodjenim slatkim bunjevke govorom dušu drimavšu probudi, i u tudjinstvu izgubljeno bivše narodno čuvstvo, narodni ponos, u vama probudi.

Kako vam je bilo u društvu prije pokušanog uzbudjenja, kad bi vam Magjar u ponosu narodnom reko : da ne bi ime svoje za sav svit dao ? Vi stajaste kao kukavice prid njim, i zaželiste : da bar dica vaša magjarski nauče, pa da i ona posli sami sebe varati mogu, da su i oni madjari, kao što su gotovo svi vaši bivši plemići : Voinići, Sučići, Latinovići, Parčetići, Štrilići, Korici, Pilasanovići, Ambrozovići, Tomašići, i. t. d. sve sami magjari, tako isto, kao što su i francuzi ; nevirni sinovi majčinoga mlika.

Nuz ovdašnje novine Pančevca iziđiće skoro program naš, koga pažnji priporučujemo. ²⁾

Dr. PEIČIĆ, fisik.

¹⁾ Ko onaj čovik s imetkom, koji od dana, do dana odgadja banquerantu.

²⁾ Preduzeće vriedno da se po svakom slavenu podupire, jel brojom strašno padamo. Bog bi dao ! da se i u ovom obziru pre-nemo — usudjujem se vas bratinski zamoliti : da me medju Predplatnike naprid upišete. Ured.

DOMAĆI POSLOVI.

Delegatie.

16. Pros. vojni sbor podnio je predlog — da se izašalju šestorica koji bi sve vojne stvari, oprave, i priprave, prigledali i o svojem izkustvu Delegatiju izviestili — Predlog ovaj je Delegatia osvojila i šestoricu odabrala u slidećih: Gr. Ferdinand Zichy, Bar. Josip Vécsey, Edmund Szeniczey, Akoš Petrovay, Žigu Bohuš, Gr. Pavlu Kálnoky. Koji su već začeli svoj posao i prigledaju Budimske magazine — prigledanje to dugo ćejim trajat, ipak dok se sakupi Delegatie vrhu onog što donle obvršili budu, pridloziće svoj izvištaj.

KUĆNI POSLOVI.

Tavankut, 1870. Radost i žalost. — Radost je to: da od stolića tako misto imamo gdi na stotine iznosi broj starih i mladih, koji su u oskudici bili sve dosad: glede odgajanja i obuke, poklem su škulska vrata pridnjima bila zatvorena. — Nebeski baščar nije mogo valda dalje gledat: da ovaka mnogobrojna divija drva, diviji plod donasaju, naredijo je dakle takva čovika: koji da i u ovoj bašči škulu otvori, gdi će se sadiva pitomiti. Taj vele zaslužan čovik biha Jakov Radić učitelj IV. normalnog razreda u Subatici. On nežaleć truda i troška sam sa tri sudruga svoja izišo je na Tavankut 1869. Kollovoza miseca i od kuće do kuće iduć hrabrio obitele: da gledaju na Boga i dušu, i negledaju svoju dicu i sebe u divijačinu zabataljene, već sebi jednu škulu sagrađe i učitelja nabave. Pošlo mu je za rukom, pa se još prošaste godine posriedovanjem i pomoćju spomenuta revna učitelja nabavi škula i obskrbi sriedstvam za pouku potrebnim.

Učitelj pak od 22 dice roditeljah dobivaše niku podporu, — a velečastni gosp. Antun Freydinge kurbajski župnik (plebanoš) opaziv da učiteljova obitel u nuždi biva, podpomogaše sa novcem žitom i s drugom pomoću.

Sad hvala Bogu Subatica je učitelja u red ostali učiteljah stavila i pod platu metnula.

Žalost je to — da mnogi roditelji ne poznavajuć škulu drže: i otac mi nije išo u škulu — pa zato opet smo ostali živi. ¹⁾ Ovdje ne ostaje drugi način nego iste silom namorat: da dicu iz divijačine izbave i spasnosni put izvedu.

Ima ji mnogo roditeljah koji se napredku svojih ditce raduju — ali ji ima na žalost mnogo: koji se prosvietliti nedadu, već se vračke i ostalih kršćaninah nedostojni pripovidka drže. Bog mili neka nadari sve roda dobročinitelje!

Ivan Body.

Dopis.

* **Iz Subotica 27. Prosinca.** Juče bilismo svi-doci pri dva važna dila koja se dokonavala u ovdašnjoj crkveno-srbskoj občini, od kojih je jedno svake hvale vredno bilo, naprotiv drugo je najveće osude zaslužno.

Prvo je pridlagao g. J. H. da se dotična misna školska vlast pozove, da odgovori onima uslovljama pod kojimaje srbsko-crkvena občina svoje viroispovedne skole voljna napustiti i u občinske priokrenuti, po kojim se imaju i u srbske škole samo onakove osobe za poučitelje namištati, koji podpuno razumevaju naški — slavianski — jezik, na kojim su jeziku dužni i dicu poučavati; pošto pak takovu sposobnost, (razumevanje naškog jezika) u ženskoj srbskoj školi postavljena

¹⁾ Al kolikoje Subatički Bunjevcah imetkom do ukućanstva posrnilo. Ured.

učiteljka nema, to da se ova otud ukloni i druga našeno misto postavi, koja bi po sve sposobna bila i jezik naški potpuno razumevala. Ako se takova ne nadje? onda da se nov nadtečaj raspiše i za kratko vrijeme ovomisto drugom novom učiteljkom popuni. Koje je jednoglasno od občine usvojeno i zaključeno: da se po tome dotičnoj školskoj vlasti piše i umoli, da ova što prija želju svekolike občine ispuni.

Mi se radujemo ovome pojavu kod braće naše Srbalja, ali bi želili da se isto i u našim bunjevačkim školama dije većina naše dice, našim maternjim jezikom uči i novim pismenim pravopisom (helyesirás) piše, pa tako učitelj i učiteljka da moraju znati našega jezika i pravopisa, inače koji toga neznadu ne treba da ji trpimo u našim školama, jer to tako sa sobom red, put, pravda i pravičnost donosi, niti mi smemo loši i gori biti u ovoj varoši od srbalja, poštosmo mi Bunjevci prvi i najstariji u ovoj varoši. Mi rado dajemo svakome svoje ali zahtivamo sa pravom: da nam se da i nama ono: na koje i po prirodi i po zemaljskom zakonu prava imamo.

Drugo je, što je g. B. V. pridlagao da se putem predstavke — molbe — kod krune i vlade iz občine molji da se jedan porotni sud (koji sudi u tiškarnim — novinarskim — parnicama) u N. Sadu postavi, koji bi nadležan bijo u tiskarnim parnicama u pismu cirilsko-srbskim i našim dosudjivati, kojega bi gradjani iz naroda poniknuti, koji pismo, jezik i duh našega puka poznaju birali, i onda ne bi mogli i morali — kao što je do sad bivalo da se oslonu na jednog i drugog pah ovaj zavede — i po tome krivu presudu donesu, što imamo dovoljno primera viditi — jer to ne podleži sumnji da samo onaj može jednu stvar prisuditi koji ovu dobro poznaje, a kako poznaje jedan peštanski porotnik naše stvari, koji ni jezika našeg ne razume? mislim ne tribami dokazivati kad to svaki lako pojmiti može.

Na žalost — ova je stvar u prvi mah od obćinara dobro i oduševljeno primljena — no kad je g. predsednik izjavijo: da on ovu stvar koja ima tip političnog karaktera pod glasanje nikako staviti ne može i neće, to je se prišlo na dnevni red — na vječanje drugih stvari. ²⁾

Mi sažaljavamo da je ova stvar od Srbalja obćinara tako na lako uzeta — dodajemo samo to: da se sa gornjim predlogom išlo na to, da se pismo i jezik naški očuva od krivog i ne pravednog pomenja tudjina, koji onaj ne razumu. — A to svakako spada u prosvetu i autonomiju svakog naroda — pa kad je srbski narodni sabor pod svojim predsednikom mogao dokonati da se kruna za postavljanje jednog porotnog suda u N.-Sadu umoli — i kada su tu molbu sve glavnije srbsko-crkvene občine iz svojih glavni skupština podpomogle — ne vidimo razloga zašto nebi mogla to i subotička občina činiti i odnosno njen predsednik zašto ne bi mogao ovu stvar pod vječanje pustiti? ako se ne boji Al tako to svuda biva di je predsednik javni činovnik! Taj se ponajviše svaki i od svoga sena plaši!!!

NOVOSTI.

— **Ni u kujui se nije dobro** vrzat, gdi se varnjačam zabavljaju — a kamoli na ratnom borištu. Nikoiji Englezi koje vojnici, koje novinarski dopisnici i maljari drugčie pasuših providjeni iz Versailles — gdi su već poznati bili — otidju u Orleans u Princa Fridrika glavni stan da blizu borbe budu — i tamo se u gostioni na stan — pa u dvoranu sišav Englezki medjusobno raz-

²⁾ Čudan pojam ustavnosti u mozgu g. Predsidnika, i još čudnia dosljednost. Nijeli ono Bogu drago, što je pravo! Ured.

govaraju, jedan nimački baka — poklem ji nerazumi potvori na nji da su Francusi i špioni — pokazivali su svoja pisma i svoje redove ništa nekoristi — gladni i žedni — zebsti su dugo morali, dok ji najposli u Versailles uz vojnu pratnju nisu poslali — gdje se zastupnik njevog naroda jedvah smio primiti i osloboditi, sad se ljute i na ovog sunarodnika i na Nimce. — No to je davno poznato: da znato željni mnogo puta glavom u zid udare, ako baš tko hoće da rat iz bliza vidi — neka se da uvrstiti u jednu boreću četvu košto su to u sridnje doba junaci činili.

— **Dok se francesi i nimci krvavo biju**, a drugi — ko Austro-Ugari, Taliani, Turci i Rusi skupo oružavaju i silne momke od rada odvlače, pa manjak koji svake godine crne zube pokaziva, novim zajmom zakriljavaju, donle Inglezi u miru ostaju zlato i srebro sa svih stranah svieta u svoje blagajne izkupljaju — pa prihod — sad već po drugu godinu nadmaša razhod, i što je kod nas nečuvano — dug izplatjavaju.

— **U Španjulskoj** nevidi se: da bi položaj po Prima i odabrana kralja baš povoljan bio, jel njihova stranka podnela je predlog: da se sabor raspusti — u sjednici 20. Pros. ognjevitava razprava se o njemu vodila, i većina ga odbacila. Da se govornici nisu baš prijateljski rukovali — ondud se vidi: štoje pridlagatelj Robledo svoj govor time zaključio: mi će mo s kraljom stojar, i padat.

— **Talianski parlamenat** primioje osnovu zakonsku s kojom se Rim Talianskoj kraljevini uvrstjiva, i prvostolnim gradom utvrđjiva. — Ipak nije odlučeno kada će se priseljavati.

— **Od Pape pišu**, da u slučaju ako bi Viktor Emanuel u Rim unišao — Papa bi u koji pruski grad odputovao.

TRGOVINA I OBRTNOST.

* **Subotica 30. Prosinca** (u petak). Kako nam se sviđi Prus hoće pošto po to da se Nimačka sva ujedini. Grof Bismarck nije zadovoljan sa sjevernim i južnim saveznim dilom nimačke, već on zahtiva i Luksenburg- i to je lupus in fabula (silom kriv).

Ova zemlja koja ima 47□ milja prostora, 190,000 žitelja, stoji pod vladom kralja Hollanskog i u njoj su Nimci i tako zvani Valloni koji pokvareno francuski divane, jer je zemlja često od Francusa a često opet od Nimaca pridobivana, pa evo sad opet kao da hoće da bude nimačka država!

Mi neznamo pravo šta da poželimo ovoj gornjoj državi — knjažestvu — i u njoj živjećem narodu? pošto sama po sebi sirota zemlja, ograničena na voće, kudelju, lan, krupir drva i drugo; sitne rane slabo ima, više od trgovine i tvornica — fabrika — a poglavito od tkanja platna ljudi žive; kad bi podpala pod nimačku, bilabi bogatija i prosvita bi se bolje širila, pošto sad malo učiona — škula — tamo ima; ali bi izgubili zlatnu slobodu koju danas uživaju i primila jaram nimačko-pruski koji za kratko vrime pod okorelom soldateskom — soldačkom vladavinom — mal te neće biti teži i veći neg u Turskoj. Za to bi najvoleli ako bi tamošnji narod sam očitovao: kuda želi — a ne da ga silom ili kao čorđu u korlat satiraju, hoćeš nećeš? moraš! To ne vodi na dobro niti se od takove velike i izobražene (!) nimačke dobrome čemu nadati.

Bismarck je opet počeo našim dvoru približavati se i ulagivati se, čim hoće staro ne prijateljstvo da popravi,

ako tajno u sebi ne misli? da još gore s nama učini! Za to bi rekli: da nas Bog sačuva od takih prijateljah. A kako bi i mogli drugačije misliti, kad znamo da Nimačka za našim morem teži, i da ona svoje etape — mista — ovde ima priko kojih ona sigurno misli svoju cilj postignuti, za to se i valja našoj vladi od Nimačke jako čuvati i prema ovoj vrlo na oprezu biti, jer pred najvećeg nimačkog prijateljstva — možemo u najveću propast doći.

Snajimo se i jačajmo u zemlji, a ne tražimo Nimca za prijatelja kad nam ovaj na poslidku neće biti taj, već će gledati da nam dodje šaka glave, i da svoje novo carstvo na grobovima našima rasprostire.

Do koji dan konferencija će se u Londonu sastati, dali će se ona na prazno razići — ili što svršiti? još se u naprid ne može ništ za jamačno reći, obće se govori, da je između Engleske, Austrije i Pruske tajni dogovor „da se mir održi“ ali ako se započne pitanje na konferenciji o dunavskim kneževinama, pošto knez Karlo u Romaniji (Vlaškoj Moldavskoj) vrloje naklonjen sebe za kralja proglasiti, pa ma koliko javne vesti potvrđjivale da je tome pridružecu Pruska strana i protivna, opet u slučaju kakovih zapleta nema sumnje da Pruska i Rusija neće biti na strani ove — Romanije — prva po srodstvu dinastičkom — vladalačkom — a druga po naklonosti i jednovirnosti tamošnjeg naroda. U tom dakle slučaju mora i rani cina skočiti.

Putovi su nam do krajnosti hrdjavi, na dikojim mistima i sama pošta ne može da se obrće, mlogi su ostali bez ogreva i moraju u ladnoj odaji — sobi — da žive. Danas su dikojia kola u pola deset sati na trg iz okoline prispela i tako je malo rane doveženo. Cina je bila ova: žito 4 fr. 25—50 nov. napolica 3 fr. 20—40 n. raž 2 fr. 70—80 n. zob 1 fr. 70—80 nov. kukuruz 1 fr. 60—70 nov. a. vr. požunac.

Novije.

Turska počima gorit Arapi oko crvenog mora proti Sultana se podigli, i Moslimska sveta varoš Mekka teško će se moći obraniti.

U Rumunii i Bulgarii na sve strane podpaljavaju ljude na ustanak. Duh taj iz grudih Russie diše — koji može veliku oluju uzbuditi — ako s druge strane izviju ratnu zastavu, i Greci, gdje je ministarstvo glavu prominulo.

29. Pros. Iz Berlina javljaju da nimci progone francesku sjeversku vojsku.

Okolo Parisa na više strana posebene bitke se sgadjaju, i jedni i drugi se hvale da su nadvladali — velika zima i mrzlo — sbog čega nemogu francusi svoje obkope da vrše, boje se da Sajna ne izlie.

Obznana.

Držim da je prema potrebi da javim, da sam se u Subotici kao praktičan lečnik nastanio. Vreme u koje ću bolesnike dočekivati, jeste od 9—10 sati pre p. svaki dan.

Da učinim sa svoje strane kolikoje moguće, to ću sirotinju badava da lečim, za koju i baška sat odregjujem od 10—11 sati pre p. svaki dan.

Od kakve je koristi i po doktora i po bolestnika kad jedan drugog razumeđu — još kad jednim jezikom govore — držim da mi netreba dokazivati.

U Subotici 16. Prosinca 1870.

Dr. Plato Dobrojević,

3—3 Stanuje u kući g. Sanka Manojlovića, gvožđjara.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

Pjesma milom narodu.

Tebi pjevam, moj narode!
 Pjesmu iz dna srca svog;
 Jer iz tebe mi se plode
 Misli, djela duha mog.
 Oj! narode mili, oj! narode dragi,
 U srce te svoje upisao Bog!

Moj narode, Bog ti udieni
 Bistra duha dobru ćud,
 Pjesmicom ti srce preli,
 A junačtvom zali grud.
 Oj! narode mili, oj! narode dragi,
 Ta slavan si poznat po svijetu svud!

Moj narode samo šteta
 I za tebe jadan znak:
 Slaba ti je još prosvjeta,
 Stog ti krije slavu mrak.
 Oj! narode mili, oj! narode dragi,
 Oj! prosvjete skorim osjao te zrak!

Moj narode zalud hrliš
 U boj, gubiš život svoj,
 Dok prosvjetu ne ogrliš
 Vieć ćeš tudj bit', nikad svoj.
 Oj! narode mili, oj! narode dragi,
 Ta diži se, pak bij, za prosvjetu boj!

Moj narode, od slobode
 Nema ništa sladjeg znaj,
 Al' prosvjete stupnji vode
 Samo u njen divni raj.
 Oj! narode mili, oj! narode dragi,
 Ta diži se duhom, pak robstvu je kraj!

Književnici, ruke amo!
 Zadatak je prvi vaš:
 Da dignemo, da spasamo
 Mili, prosti narod naš!
 Oj! narode mili, oj! narode dragi,
 Al' i ti nam treba ruku da daž!

I. O. S.

Vjenac našem Listu.

Jesil Vilo, ti cvitjah nabrala?
 Što si meni jednoć obećala,
 Da ćeš svudan po vrtovih zaći
 Neven cvitje za moj vjenac naći;

Da ćeš revno sebe potruditi,
 I što nadješ meni ponuditi,
 Sabirajuć ma od daljnih strana
 Vjenčić plesti različita znanja.

Pomozi mi posestrime mila,
 I dosad si u pomoć mi bila;
 Kad sam htio štogod nastaviti,
 Novo ljeto, il dan pozdraviti.

Ti uvik si kod meneka bila,
 Što napisat, -- kad mi ruka htila;

I sad mi se ti nemoj tudjiti,
 Pomozi mi ovaj vjenac splesti.

Cvitje moje, nije, nije fino,
 Koje mi je u sred srca niklo,
 U sred srca, duha mi prostoga,
 Oj vrtlara slabo učenoga!

Al komu ga želim prikazati,
 Valjda će ga i cjeniti znati; —
 Malen darak neuka prostaka,
 Kog porodi prostakinja majka.

Jest! malen je to plod moga uma,
 Kog na krilih nosim moga duha:
 Sve što imam, sve sve rad sam dati,
 Slabim cvjetjem glavu ovjenčati.

A to prvo našeg urednika,
 Koj je ponos, našeg roda dika!
 On je zvizda predhodnica naša,
 Koj se svojski rodeskog kola maša:

Trudom, umom za jedinu svetu,
 Svetu svrehu roda nam prosvjetu,
 Koi nek nam živi mnoga leta
 To je vapaj starca i diteta! —

Isto tako i vi spisateljji,
 Našeg Lista, — naši ljubiteljji!
 Jer pri srcu sav rod svoj nosite,
 Pa zato se perom i trudite.

Vi želite rodu lice dati
 I pred svitom obraz osvitlati, —
 To je pravo, za to ste rodjeni,
 Da budete uvik radom spremni.

Tako, tako, vi roda nam otcii!
 Zelu ditca, želu vam unuci:
 Da na oltar narodnji stavite
 Od prosvjete sviću upalite.

Ljubav roda mjerilom vam budi
 Duh napredka nek vas na to bodri,
 Da prosine sunce budućnosti
 Ditci vašoj, koj su kost od kosti.

Isto tako i vi velikaši!
 Koj' ste samo zar imenom naši? —
 Setjajte se uvik i vi toga:
 Rod svoj ljubiti prvo potlam Boga.

Prva dužnost sveta i jedina,
 Koja od vas ište rodna čina!
 Da pokaže naše krvi tko je,
 Kak' se činom ljubi, brani svoje.

Sve u milom, duhu narodnomu,
 Da budemo svoji svi u svomu.
 Ditca ćehu i unučad roda
 Uživat vam oj otčeva ploda;
 Biti ćete vridni vik spomena,
 Dok je roda vašega plemena.

A moj vjenac nek vam glavu vije,
 Koj iz duše bunjevačke klije:

Nek ovjenča glave oj otacah,
 Brižne glave slavnih bunjevacah!

A ti Listu bunjevački mili!
 Tko j' u rodu, da te neprigrli?
 Oj čuvstvenim srcem što najbolje,
 Kano majka prvo dite svoje.

Nećeš, nećeš ti zapušten biti
 Medju nami svoje lice kriti,
 Dok je sloge i ljubavi svete,
 Zna rod za te, Tebi vjenac pleto.

Bunjevac.

Otče naš.

Ako grisiť nas dogadja,
 I stojimo kraj bozdana:
 Naš branitelj ti sam jesi
 „Otče! kosi na nebesi.“

Pruži svetu ruku tvoju,
 Onda znam, da past' nemogu . . .
 Sve dobro od Tebe dojde;
 „Prisvetise ime tvoje.“

Gledaj iz nebesa, Otče!
 Na sirotnu zemlju dole . . .
 Daj nam milost svete vire,
 „I pridi kraljevstvo tvoje.“

Nek se stidi pamet ola
 Prid ljubavom Sina tvoga . . .
 Svako grlo, daj, vieć, da:
 „Budi sveta volja tvoja.“

Daj, da nevirni poznadu:
 Dasi Ti stvoritelj svih —
 Da Gospodar uvik jesi
 „Na nebu, i tu na zemlji.“

I život nam Tisi dao;
 Jersi tio, samo zato . . .
 Mi još molimo ponizni:
 „Kruh naš svagdanji daj nami.“

Milostivno zaboravi,
 Dasmu ime tvoj' rugali . . .
 Serditse nemoj, o Bože!
 „Oprosti nam duge naše.“

Molimo Te na kolini:
 Grihe tako nam oprosti,
 „Dužnikom našima kako
 I mi vazda odpušćamo.“

I da posli samo Tebi
 Bez grih' možemo živiti:
 Srdce naše Ti uredi,
 „I u napast nevedi.“

Svitlost tvoje svete vire
 Vazda naši vezir bude . . .
 I da budeš uvik hvalen:
 „Slobodi nas od zla. Amen.“

Sontjan,

Otče naš.

Otče, koji jesi na nebesi,
Naš, se zvati, udili slobodu,
Koji, stan svoj zvezdami uresi,
Jesi otac i svemu narodu.

Na tebe zato otče mislimo,
Nebesih slave dočim slovimo.

Sveti se ime, svi mi kličemo,
Ime prisveto! po njemu išćemo,
Tvoje dobrote, ove milosti :
Pridje nam kraljestvo da pokoja,
Kraljestvo žitka, dana, bez broja,
Tvoje to Bože! samo bit može.

Budi ipak tvoja volja sveta
Volja snažna na nebu i zemlji,
Tvoja volja je obramba sveta
Kako da nam krvni dušman smeta?

Na nebu jesi uzor obrani
Nebu težimo i mi kršćjani,
Tako bo hoćeš da svi dilamo,
I nebo tvoje jednom imamo.
Na zemlji dok smo, pribivaj snami,
Zemlji da neslužimo, sahrani!

Kruh naš svagdanji, daj nam i danas,
Naš teret tegoba uzmi od nas,
Svagdanji poso naš sgora motri,
Daj otče blagosov! na nas prostri.

Nam dobro svako, udili zato,
I mi jer bogcu, pružama zlato,
Danas i uvijek činimo tako!

I odpusti nami duge naše
Odpusti otče! Sin tvoj moljaše,
Nami kad primer na križu davaše.

Duge jer naše osvetu viču,
Naše gle! prošnje oprostjaj išću ;
Kako i mi dužnikom praštjamo
I njima dobro za zlo vratjamo.
Mi ovo rado činimo zato,
Odpuštjamo, jer nam je kazato :
Dužnikom svojim prosti, oprosti,
Našim neprete, dušam propasti!

I neuvedi nas u napasti,
Neuvedi, jerbo ćemo pasti,
Nas je ljudi preveć slabo tilo,
U grehu je po Evi začelo,
Napast stoga milo mu je dilo.

Da, izbavi nas od svakoga zla
Izbavi! kličemo sveg iz grla,
Nas tvojom dobrotom sve stvorene,
Od vražjeg sužanstva odkupljene,
Koji stobom živi i Duhom svetim,
Uteha dobrima, strah prokletim.
Amen.

Zdrava Mario.

Zdrava Mario, milosti puna,
Svetosti prave odlična kruna,
U tebi jednoj jeste procvala,
Trojednom Bogu, zato se dopala.

Gospodin stobom, angjeo veli,
Majkom on svojom imat' te želi ;
„Ja sam na službi,“ ako što mogu,
Uslugom svojom doprineset Bogu.

Blažena jesi medju ženami,
Jedina sred svih svita kćerami,
Blagosovljen plod utrobi svete,
Biti će Isus, sin, tvoje dite.

Sveta Mario, ti majko Boga,
Moli za pomoć naroda svoga,
Teškima griši sputane tiši,
Obramba naša, jedina ti si!
Sada i na času smrti dike,
Kazat ću majci, i po sve vike. Amen.

Fra Roberto Kauk.

Zašto se slaveni u broju i imovini gube?

Našaje volja bila u mah o početku iztraživat uzroke gubitka našeg roda, jel smo uvireni : da onaj narod koji te spozna, u mah vidi i ona sridstva — po kojima se uzdržava : a iskustvo svidoci : da zdravog uma čovik ne rado umire, već nastoji sve ono uporabiti — što mu se vidi : da može život produljiti. Nije to drugčie ni po narod, koji osobe i familie sačinjavaju, ako svoju samosvist nije izgubio, toga plodnost i imućnost svojeg roda — mora razveselit, a umanje i osiromašenje ozalostit. Ko tako nemisli i neosića, taj neima u svojem srcu ni izkrice ljubavi, baš ni prama otca i matere, toga je srce oledonilo, odrvenilo, taj je izgubio oblik pravog i jedinog Boga, pa se klanja kumirom koje pravi sebi od zemlje, drveta, kamena, srebra i zlata, taj je Esau — koji je spreman za zdilu sočiva sve svoje čovičansko pravo prodati, to je izdaica — s kojim se netriba kod jedna vatre ogrijati, pod jednim krovu stanovati, jednim kruhom hraniti, i jednom vodom pojit, jel se bojat da nas može svaki čas iz zasieda napasti, i utamaniti — koji snama, ne misli ne osića. taj je proti nas, a dušmanina volimo gledati prid nami s napetom strilom, nego u red rod, s čuvtvom Jude Iskariota. Mi naš rod ljubimo — do konca svita uzdržat, i do kraja Vilajeta razširit želimo. I poklem druga sridstva ne posidujemo — s kojimabi mu pomogli barem će mo pokazivat ona : koja su ga podronjivala, trovala, morila na duševnom i tvarnom polju. Iz medju miliunah naći će se valjada deset, koji će počet mislit, razlagat, razmatrat, pa upoznat one rane, koje ugrizaju roda dušu, i tilo — ujidjaju pamet i srce : pa će pokušat ono štoje bolestno ličit, štoje trošno, na novo zidjat, što je pokvareno popravljat, istina da to nebi mnogo bilo, ako bi razmatranju samo desetak ljudi priveli, al što je malo to bi se umnožalo, jel to su Otci, koji bi svoju dicu po izkustvu učili, i mali broj svakim naraštajom ovećavali. Dakle mislimo da naš trud neće biti bezplodan, jel ako se nama i nedalo sa svojim rodod u obećanu zemlju, napridka i razvitka, duhovnog i tvarnog unići, barem će nas hrabrit samosviest, da smo pokušavali u mertvo tilo svojeg roda duh narodnosti, udah-niti : al poklem je duh naš slab bio — tilo to nije uskrisilo — valjada još ni kost s kostjom se nije ujednila, al sličie snažnii duh, na kojeg jedan moćni dah, tilo će to ustati, iz svoji očiuh san dugovični iztrti, i okolo sebe pogledati gdi su bratja gdisu sestre gdi su zemlje — koje su didi i pradidi posidovali.

Što dakle znali budemo to nećemo oćutit, već sve ono što nam podulje izkustvo na jezik nanese, izkazat.

Prije svega imamo u obće zabilježiti : da su dva osi-ćanja košto za pojedine tako osobito po narod opasna : Jedni misle da Bog neposridno sav sviet upravlja, dakle ništa se o svojem obstanku ne staraju, već sve iz neba očekivaju, dakle ono štoje na zemlji nerazmatraju, pa i u nogu i glavu se ubijaju. A drugi scine : da Bog ni u kakvom doticaju nije s ovim svitom, zato nikakve brige o nebu neimaju, već sve ono što bi duši i tilu tribalo na zemlji i u zemlji traže, taki niti sebe niti drugog razume i sve sveze društva čovićanskog pomrse. Bog neka nas saćuva da jel ovaki jel onaki postanu naši učitelji naši svećenici, naši sudie, naši upravitelji naši trgovci, naši zanatlie ili poljodilci, jel bi naš narod po takih — vodjah i upraviteljih u svoj ponor išao.

Mi želimo našem rodu u svakom stališu take učitelje, svećenike i otce, koji znadu, da je Nebo sa zemljom sljubljeno — ko tilo s dušom — po jednom i drugom se hrani oćiva — i uzdržava čovik. Dušmanin je dakle najžestiji čovićanstva koji misli : da je naboženost u tom položena : da čovik vazda samo Boga moli i ruke, s linostju sklopi — jel je Bog kazo : da valja molit i radit.

Al nije manji dušmanin ljudstva : ni onaj koji misli : da će se čovik onda ublažit : ako neće ni nedilju svetkovat, već uvik samo ko crv i mrav zemlju rijat, a o Bogu se i nespominjat, buduć je Bog reko : „Ako sam ja Bog gdjeje moje štovje?

Koštoje Bog čovika od zemlje načinio, i u njeg svoj duh nadahnio, tako su sve one stvari, kojese povlaću na ljudski život dušovne ili tvarne, koje promako se po naravi razljućuju, ipak na osobeni, obiteljski i gradjanski život jednak i to zajednički upliv izručuju, jedna bez drugo izgleda u posledicah, ko čovik komu jedno udo manjka dvi ruke, dvi noge, dva oka, i dva uha mora posidovat čovik, da možo sve ono obavljat, što je sebi i drugom obvezan ćiniti. Ima dakle dva polja na kojima se vodi život ljudski : to je jedno duševno, a drugo je tvarno, kanimo jedno za drugim proći — da iztražimo, i iznadjemo sve one uzroke, koji proizvodjaju žalostni pogub našog naroda.

Tim nećemo da kažemo : da će mo mi i kadri biti sve ono što naš narod goni i mori zaisto i iznaći, već da će mo samo s iskrenom i marljivom voljom na to polje stupiti. Sladkaje nada naše obsila : da što mi nenadjemo — za nama će poći drugi, kojiće oštriim okom sve promotriti, pa što za nama ostalo bude, pazljivo sve izkupiti i pokupiti. (Slidi.)

Antun Bunjevac Pripovitka. 1)

I. Biće tomo oko sto i više godina, kada do S. grada gospodina birova K. dodje ćudan čovik. Baš on jedno jutro došao u svoju kancelariju i zapalio lulu, kad eto mu momka mlada oko dvadeset godina, golem kao Orlo, ali izdrpan i rondjavj, stano prid birova bez dobrojutro, pa ukoći u njega oći.

„Šta ćeš?“ zapita ga goropadno birova.

„Oću jedno uže!“ odgovori mu taj klippan isto tako goropadno.

Birov mu voli, da je pomeo kuću, jer užar nije u

¹⁾ Od Gosp. Gjergje Popovića Urednika Danice i Srbskog Naroda „poslana“. Ured.

toj kući, nego na livo, kad se svrno u sokak. Ali momće odgovori, da njemu netriba užar, nego dželat; oće da ga obise.

Nuto muke! Gospodinu birovu stade se koža ježiti na te rići, jer mišljaše, ima posla sa manitim čovikom. Zovne dakle prija svega pandura karka, jaka čovika, pa će onda nastaviti razgovor sa tom skitnicom. Tu će sad taj jabanac reći, kako je on prava skitnica, bez kuće i kućista, bez roda i zavićaja, da ga drugovi zovu Antunom; a kako mu je ruvo imalo više zakrpa, nego konaca, to mu je gospodin birova mogao povirovati, da je pravi bećar i tudumrak, jer je bio i prljav i neopravan, neumiven i neoćešljan. Po razgovoru vidilo se, da će biti Bunjevac, ili bar da je mlogo živio medju Bunjevcima, jer nije zanosio, nego je ćisto racki bunjevaćki govorio. Onda ukratko i kao da je to ništa, pripovidi : kako je prija nekoliko nedilja ubio na S. hataru jednog tockog ćipkara, a još prija toga da je medju K. i S. pritukao jednoga Ćivutina bradatoga. Pa taj Juda i ćipkar nedadu mu više noću mira, zato on oće da ga obise, pa kako je doćnije ubio ćipkara, a na S. hataru, to mu magjistrat S. i nemože odreći. te da ga na S. višalama i obisi. — Gospodin birova : Zato zapovidi, da Antuna odvedu u zatvor, a on javi stvar magjistratskom senatu.

Kad se ćili plemeniti varoški sud iskupio bio, opet neznadoše, na ćemu su : da li je, to jest, Antun lud, ili kakav zlikovac, koga je nevolja natirala, da se prida. Ali kakosu u to doba i onako trpali u isti zatvor manite ljude, gdi su zatvarali lopove i ubice, to ko vele, neka Antuna zasad u zatvoru jaku, jer tako je najbolje bilo uraditi, pa pokazalo se vrimenom što mu drago.

Najprija živoder, onda gospodin parok, najposli velćer odoše do Antuna, da ga svaki na svoj način ispita i izvidi, sva trojica rekoše jednodušno, da je on, istina, vrlo neotesan i zanemaren, ali sasvim pri sebi, i da ostaje pri svome kazivanju.

Puće glas po varoši za Antuna, i ljudi stadoše se žestoko svadjati : da li se može čovik obisiti, kad samo on prizna zlo dilo i kad navaljuje, da ga višaju, a ova-mo ako se i nemože inaće dokazati nikako da je on to zlo dilo učinio, za koje sam sebe tužuje. Jer nigdi nikakva traga da se našlo od tockoga ćipkara, za koga Antun reće, da ga je ubio. Pa i kad su Antuna sa jakim stražom i uz mlogu svitinu izveli iz varoši, da pokaže misto, gdi je ćipkara ubio i posli ga zatrpao, znao je on, istina, vrlo višto izgovarati se i domišljati, te time svoje sudije zabunjavati, ali nigdi nenadjoše ni najmanjega dokaza, da je nedilo zaista i učinjeno bilo. A Antun se drži svoga : da je on tockoga ćipkara ubio da ga dakle moraju obisiti.

Istina, prija sto godina bili su ljudi malo drugćije naućeni na višanje, jer je vrajmun imao ćešće posla, nego li danas; ipak ljudi se kod ove neobićne prilike jako uzrujaše. Jedva ćekaju, šta će odgovoriti plemeniti magjistrat S. i poglavarstvo K. jer je S. sud poslao u S. u K. sudska pisma sa mol bom, da učine ljubav i da dobro izvide stvar, šta je sa bradatim Judom, što je imao biti ubijen izmedju ova dva mista. Ali i odande dodje odgovor, da neznaju ni za kakvog ubijenog bradatog Judu.

Šta sad da se radi? — No kako je po tadašnjem kriminalnom zakonu svoje priznavanje bilo glavni dokaz, preći ma od kakvog drugog, to se plemeniti sud nije mogao zadovoljiti, suviše jer je Antun znao

sve novim i novim domišljanjem dokazivati, zašto upravo nema nikakva druga znaka za njegov zločin. Dakle šta će drugo, nego daj da mu istinitost kazivanja osvi-doče na mučenju. Ta toliki ljudi, koji nisu hteli biti zločinci, na mučenju kazali su, da su krivi : pa zašto da se mučenjem jedanput natraške neistira kod čovika, koji silom oče da je zločinac, te da kaže, da nije kriv? Ali kad stadoše Antuna mučiti, tu tek naside plemeniti sud Jer kad Antunu stegnuše u šarajtov palce, on ostade pri svojim ričima; a kad mu stadoše noge stezati, počeo on kazivati, da je toliko i toliko razbojništva počinio, od kojih svako samo po sebi zaslužuje višala. Gospodin birov bio je naumio, da posadi Antuna i na čekinjastoga jarca, ali se poboja, da će tvrdoglavi Antun u prkos kazati još da je u na nekoliko mista palio kuće; zato se mane bide i opet zatvori uporna momka, a plemeniti sud sad tek nije znao, šta će i kako će.

Istina, mudriji ljudi dositiše se, da Antun vuče za nos cilu varoš; ipak take obišenjačke šale još nigdi nebijaše. A niko nije mogao pogoditi, zašto taj adrapovac u silu boga oče da ga obise, pa neće ni na mučenju da popusti. To je bilo suviše i za najobišenjačkiju šalu. Uz to izgledaše, kao da je s vitrom došlo ne samo ono tobožno zlodilo, nego i sam taj Antun kao što je. Jer nemogoše traga naći, ko je upravo otkuda je, kao što neudjoše njegovom zlodilu u trag.

Ali sve to nije rišilo ono, što je u ciloj stvari najteže bilo, to jest, šta upravo sad da rade sa tom skitnicom? Ljudi kao ljudi misliše, da kad stvar nije načisto, onda je bolje i tri nevina obisiti, nego jednoga krivca pustiti. A uz to Antun bio je na svaki način kriv. Jer ako je zbilja, kao što kaže, ubijao ljude, onda je zaslužio višala; a ako nije ljude ubijao, baš i zato ga triba na višala, jer je tako bezobrazno držao za ludu cili plemeniti magjistrat. Ali kako se nikako nemogoše složiti, da li da ga radi prvoga ili drugoga obise, to ga ostave, neka međjutim na miru sidi u svojoj tamnici.

(Slidi.)

GAZDALUK.

Zecevi i kalamci.

Mnogo brige zadaju zecevi u zimno doba onima, koji mlade kalamke imaju u nezagradje nima vrtovi, ili po vinogradi; jer oni nenašavši drugu hranu, s oštrimah zubovih ogule koru sa kalamakah, a stablo brez kore utanuti mora. Zato su vlastitelji i vrtari svakojake obrane izmišljavali, da je nji obraniti mogu. Gde koji uvežu svako pojedino stablo u slamu ili trsku, a drugi umažu stabla koje sčim, koji maz zecevi okusiti neće. — Progleđajmo, koja je obrana u svakom slučaju koristna.

Oni, koji samo nekoliko kalamaka imaju, ili se neboje od dvonozni nepriatelja, koji ne ogule, nego s korom i korenjem zajedno izkopaju stablo i odnesu, mogu je obraniti od zeceva, ako svako stablo il umažu, ridkim krečom, il uvežu vitkimah šibicamih medj trsku. Kreča se netriba bojati; jer on nekvari stablo, nego mu je na korist. Na korist mu je l-o kano gnoj; jer kiša dođuće godine opere kreč sa stabla i odplavi ga korenju, a korenje ga prima za hranu i odgoiivanje stabla. 2 o Utamani kojekakvih škodljivih bubicalah jaja, iliti u obličju crvah već za stablu zivuću pomladinu, i tako oprosti stablo od sisavacah. Ta obrana može biti zadovoljna na onakvih mistih, gde je, kako prije reko, ili malo stabala,

ili se netriba bojati, da će tko stablo odnet; jer krečom umazano, il uveženo stablo može zlotvor i noćom lahko upoznati, a danjom se iz daleka vidi.

Drugi je način obrane, samo umazati stablo, al tako, da se to neupozna. Upotribljavaju niki za maz marvensku žuč, s kojom suhim jesenim danom umažu svako pojedino stablo, i ako se žuč na stablu osuši; okusi ga zimi zec, al ga zbog gorkeće ostavi. Najbrže je pako i dosad za koristno posvidočeno umočenom u smrdljivu mast krpom od zemlje do krune ili vrska svako stablo privući. Poznato je, da zec fini njuk ima, zato dok do stabla tako umazanog dodje i onjuši mast, ni okusit ga neće.

Taj se način upotrebiti može osobito na onakvih mistih, gde je množina kalamakah; jer jedan čovik za jedan dan može više umazati, nego što bi za dva tjedna trskom uvezo.

Baja dne 6. Prosinca 1870. Ivan Mihalovics,
učitelj.

Želja za mirom.

Šta da radim, ja ne znam,	Vražja usta zivaju,
Život mi je žalostan,	Oprosti me od njiuh,
Ti znaš, Bože! šta mi je;	U borbi sam već susto,
Pomozi me, molim te?	Tjeraj bedu Ti zato.
Ja bi mira tvojeg,	Smrvit sam već zaloga,
Od davna sam brez toga :	Da se gutam, ti ne daj.
Da odanem, vrijeme je;	Zahvalan ću ti biti,
Izmuči me trpljenje.	A zahvalnost voliš ti.

Brez Boga nam sve prisidne; a u njemu nam i smrt sladi.

Teško mi je Bože! živiti, umrti :
Kad ne držim teb' upameti.
Puni su mi dani dosade velike,
Pijo — jijo svi brez razlike.
I med mi je gorak, ko pelin :
Jer je srdce prazno još i tim.
Ti si svake slador slatkosti skroz i kroz :
A brez tebe viri sam otrov.
Brez tebe dan nejma svjetlila, bielila :
Nego crna noć je nastala.
Koji pako tebe upozno, dobio :
Teško tvoje ne pozno, zemljo !
Nit' se straši sili podleći — da umre :
Kriepost božja u njem je življe.
O. Andria Vuić.

Svaštice.

(Baš mu je razjasnio.) „Ja nerazumijem, reče neki svomu drugu, kako je to s otim berzozjavom (telegrafom).“ „Po tih stupovih, govori mu drug, koji uz drum stoje, idje žica, to je berzozjav.“ „To znam,“ veli mu onaj. „Sad dakle, govori mu dalje, ako jedan kraj pritisneš, drugi kraj piše, pa tako možeš poslati poruku, kakvu hoćeš.“ „A baš to neznam, kako je,“ veli onaj. „Odmah ću ti reći, govori opet drugi. Ako staneš keru na rep, što čini?“ „Laje“, govori mu onaj. „No — kaže — sad uzmi, da je ker taki dugačak, kao od našega sela do Pešte: ako ovdi staneš na rep keru, on će u Pešti lajati. Tako je i s berzozjavom. Razumišli sada?“ „Sad razumijem,“ veli. No baš je razumio.